

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

22/3/2016

Ζητήματα νερού... σταγόνα-σταγόνα

Σταθερά στην «πρώτη γραμμή» της ανάδειξης των κρίσιμων υδατικών προβλημάτων και της κατάθεσης συγκεκριμένων προτάσεων για την αντιμετώπισή τους, το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό, σκιαγραφεί το υδατικό προφίλ της χώρας σταχυολογώντας ζητήματα αιχμής που απασχολούν και θα απασχολήσουν το αμέσως επόμενο διάστημα το υδατικό μας γίγνεσθαι.

1. Σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα 60/2000 μέχρι το τέλος του 2015 θα έπρεπε όλα τα Υδάτινα Σώματα (ΥΣ) της Ευρώπης να βρίσκονται σε καλή κατάσταση. Το μέσο για την επίτευξη αυτού του στόχου δεν ήταν άλλο από τα **Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ)** και κατ' επέκταση τα προτεινόμενα μέτρα που αυτά προέβλεπαν. Ωστόσο, ο στόχος μέχρι σήμερα δεν έχει επιτευχθεί, καθώς εκτιμάται πως σχεδόν τα μισά από τα επιφανειακά ΥΣ βρίσκονται σε χαμηλότερη της καλής οικολογικής κατάστασης. Γίνεται άμεσα σαφές ότι είναι επιτακτική η άμεση **αναθεώρηση** των σχεδίων διαχείρισης λαμβάνοντας υπόψιν σε αυτά και τη διάσταση της **κλιματικής αλλαγής**. Αναθεώρηση, η οποία καθυστέρησε να προκηρυχθεί από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ενώ προς το παρόν περισσότερα από τα μισά ΥΣ είναι χαρακτηρισμένα ως «άγνωστης κατάστασης», λόγω των ελλειψών και αποσπασματικών δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν στην κατάρτιση των πρώτων σχεδίων. Αν και αυτό δεν μετριάξει τις εθνικές μας ευθύνες, αξίζει πάντως να σημειωθεί ότι η αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ έχει καθυστερήσει και σε 10 ακόμα κράτη μέλη.

2. Σε παρόμοιο πλαίσιο, η εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τις **Πλημμύρες (60/2007)** αντιμετωπίζει αντίστοιχες καθυστερήσεις και ελλείψεις. Για παράδειγμα, μόνο το ένα τρίτο των κρατών μελών εξέτασε ρητώς τις μακροπρόθεσμες εξελίξεις (κλιματική αλλαγή και κοινωνικοοικονομικές μεταβολές) στις αξιολογήσεις τους σχετικά με τους κινδύνους πλημμύρας. Αντιστοίχως, ενώ μέχρι το τέλος του προηγούμενου έτους θα έπρεπε να είχαμε εκπονήσει ήδη τις **Στρατηγικές Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων** και τα **Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνου Πλημμύρας** για όλα τα Υδατικά Διαμερίσματα της χώρας, μέχρι σήμερα το μόνο που έχει περάσει και το στάδιο της διαβούλευσης είναι εκείνο της Λεκάνης Απορροής του ποταμού Έβρου. Για τα υπόλοιπα, βρισκόμαστε εν αναμονή της ολοκλήρωσής τους, ενώ έχουν υπογραφεί οι σχετικές συμβάσεις αναθέσεων.

3. Στον τομέα των **αστικών λυμάτων**, η ανοιχτή πληγή που πρέπει να κλείσει γρήγορα και για την οποία έχει ήδη πέσει βαρύς ο πέλεκυς με τη μορφή προστίμων από το Δικαστήριο της Ε.Ε., είναι η διευθέτηση του ζητήματος της διαχείρισης (συλλογή και επεξεργασία) των λυμάτων των οικισμών άνω των 15.000 κατοίκων, που δεν εξυπηρετούνται από Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ). Επιπλέον, έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην κατασκευή δικτύων συλλογής και ΕΕΛ στους οικισμούς άνω των 2.000 κατοίκων που, προς το παρόν, δεν διαθέτουν. Από άποψη πολιτικής, χρήσιμο θα ήταν ακόμη, να εξεταστεί η δυνατότητα παροχής κινήτρων για την εγκατάσταση **αποκεντρωμένων συστημάτων επεξεργασίας** στους οικισμούς κάτω των 2.000 κατοίκων, καθώς η υιοθέτησή τους θα συνέβαλε στη μείωση των τοπικών περιβαλλοντικών προβλημάτων που προκαλούν ρύπανση των υδάτων. Τελευταίο ζήτημα, αλλά εξίσου σημαντικό,

είναι η επίλυση των προβλημάτων στη **διαχείριση της παραγόμενης ιλύος** που αντιμετωπίζουν αρκετοί φορείς ύδρευσης-αποχέτευσης της χώρας.

4. Όσον αφορά στην **κοστολόγηση** και την **τιμολόγηση** του νερού, που βρίσκονται για ακόμη μία φορά στο προσκήνιο, στο πρόσφατο επιστημονικό συνέδριο του Δικτύου ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS και της ΕΔΕΥΑ με τίτλο «Βιώσιμη Διαχείριση Αστικού Νερού - Ανταλλαγή Βέλτιστων Πρακτικών στην Ευρώπη» παρουσιάστηκε η μελέτη που καταρτίστηκε για λογαριασμό της ΕΓΥ και αφορά θέματα οργάνωσης, διαχείρισης και κοστολόγησης των υπηρεσιών ύδατος, στην οποία προτείνονται οι μεθοδολογίες υπολογισμού του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους πόρου. Η πρόκληση για τον καθορισμό ενιαίων κανόνων τιμολόγησης για κάθε χρήση του νερού είναι μεγάλη, δεδομένου τόσο των ανταγωνιστικών χρήσεων που μπορεί να υπάρχουν σε κάθε πόρο, όσο και της δυσκολίας στην εκτίμηση των επιμέρους τμημάτων του χρηματοοικονομικού κόστους που έχουν δαπανηθεί και δαπανούνται για τις υποδομές συλλογής, μεταφοράς, διανομής και επεξεργασίας του νερού. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, η τιμολόγηση του νερού πρέπει, κατ' αρχήν να συμβάλει στην ελεύθερη πρόσβαση στο πόσιμο νερό όλων των πολιτών. Συγχρόνως όμως, και ενσωματώνοντας το κόστος μεταφοράς και επεξεργασίας του πόρου, να είναι **μέσο διαχείρισης της ζήτησης** και αποφυγής της αλόγιστης χρήσης και κατασπατάλησης, ένα πολύτιμο εργαλείο για την **ορθολογική διαχείριση** του νερού.

5. Στις προαναφερόμενες δαπάνες περιλαμβάνονται, ακόμη, και αυτές της καταναλισκόμενης ενέργειας. Αυτό όμως δεν είναι το μοναδικό κόστος που σχετίζεται με την ενέργεια. Στο Δήμο της Κοζάνης, τον οποίο το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS επισκέφθηκε, μέσω του προγράμματος ΥΔΑΤΙΝΕΣ ΓΕΦΥΡΕΣ, είναι εμφανείς ακόμη και οι **περιβαλλοντικές επιπτώσεις** που μπορούν να προκληθούν για την παραγωγή ενέργειας. Στην περιοχή, λόγω της εκμετάλλευσης των ορυκτών κοιτασμάτων λιγνίτη από τη Δ.Ε.Η., έχουν ρυπανθεί ή ακόμη και εξαφανιστεί υδροφορείς που χρησιμοποιούνταν. Οι επιπτώσεις αυτές έχουν προκαλέσει **περιβαλλοντικό κόστος**, το οποίο οφείλεται να **ανακτηθεί** σε κάθε περίπτωση. Από την άλλη πλευρά, μέσω κυρίως των υδροηλεκτρικών έργων, το νερό χρησιμοποιείται και στην **παραγωγή ενέργειας**. Η υλοποίηση ή μη ενός τέτοιου έργου, οποιασδήποτε κλίμακας, αποτελεί αντικείμενο μελέτης. Η μελέτη οφείλει να εξετάζει και να εκτιμά τα ενεργειακά οφέλη σε συνδυασμό και σε σύγκριση με εναλλακτικές μορφές ενέργειας (ΑΠΕ), αλλά και τις επιπτώσεις, τόσο από την **υλοποίηση του έργου**, όσο και της διατήρησης της **υφιστάμενης κατάστασης**. Με γνώμονα την αποκόμιση του βέλτιστου οφέλους με παράλληλο περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, είναι απαραίτητο η μελέτη να εξετάζει ποικίλα σενάρια με εφαρμογή πολυκριτηριακών αναλύσεων. Με αυτόν τον τρόπο θα «ανακαλύπτεται» η ταυτόχρονα περιβαλλοντικά, πολιτικά και τεχνικοοικονομικά βέλτιστη λύση για την υλοποίηση ή μη του έργου, με αποτέλεσμα να αποφεύγεται η κατασπατάληση χρημάτων για φαραωνικά έργα, τα οποία από τη μία θα προκαλούσαν επιπτώσεις στο περιβάλλον και από την άλλη πιθανότατα θα απαιτούσαν επιπλέον δαπάνες για την καταστροφή τους. Το σενάριο αυτό της καταστροφής των φραγμάτων δεν είναι ουτοπικό. Ήδη, πολλές χώρες της Δυτικής Ευρώπης σκέφτονται να το κάνουν πραγματικότητα.

6. Με δεδομένο ότι όλα τα παραπάνω ζητήματα αιχμής εμπίπτουν στο πεδίο ενδιαφέροντος των πολιτών και άλλων φορέων, η εμπλοκή τους μέσα από διαδικασίες ενημέρωσης και διαβούλευσης είναι αναγκαία και επιτακτική. Σε άλλες χώρες της Ευρώπης η καλά οργανωμένη διαβούλευση, που βασίζεται σε μια δομημένη διαδικασία σχεδιασμού, έχει εισφέρει σημαντικά αποτελέσματα ως εργαλείο διαφάνειας, πληροφόρησης, μάθησης, λογοδοσίας και λήψης αποφάσεων με αμεσοδημοκρατικό τρόπο. Οι συμμετοχικές διαδικασίες

Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS

Μαμάη 3^Α
10440, Αθήνα
Τηλ./Fax: +30 210-8228795
E-mail: info@medsos.gr
Website: www.medsos.gr

που υιοθετήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος ΥΔΑΤΙΝΕΣ ΓΕΦΥΡΕΣ αποτέλεσαν μια ρηξικέλευθη προσπάθεια για την ελληνική πραγματικότητα, που δεν είναι ακόμα εξοικειωμένη με την –παρόλα αυτά– θεσμοθετημένη και νομικά επιβεβλημένη πρακτική. Δεν πρέπει να ξεχνάμε, άλλωστε, πως η Οδηγία Πλαίσιο για το Νερό καθιερώνει το **θεσμό της συμμετοχής του κοινού** και τα κράτη μέλη οφείλουν να επιδιώκουν την ενεργή ανάμειξή του στην εφαρμογή της. Είναι σαφές ότι το «κακό προηγούμενο» της υποτυπώδους και διεκπεραιωτικής διαβούλευσης, που παρατηρήθηκε στον σχεδιασμό των πρώτων ΣΔΛΑΠ, δεν πρέπει να επαναληφθεί αλλά, αντίθετα, στην επερχόμενη αναθεώρησή τους να υιοθετηθούν διαδικασίες άμεσης, ουσιαστικής και ανατροφοδοτούμενης συμμετοχής όλων των εμπλεκόμενων μερών.

[Διαβάστε το newsletter του Δικτύου ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS με άξονα το διήμερο επιστημονικό συνέδριο του Δικτύου ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS και της ΕΔΕΥΑ με τίτλο «Βιώσιμη Διαχείριση Αστικού Νερού - Ανταλλαγή Βέλτιστων Πρακτικών στην Ευρώπη».](#)

Περισσότερες πληροφορίες
Λουκία Καλαϊτζή
Υπεύθυνη Τύπου & Επικοινωνίας
Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS
press@medsos.gr 210 8228795